

revolutionaire oud-minister wist niet dat Homan op verzoek van zijn uitgever (H. D. Tjeenk Willink & Zn) die hem op de Duitse instructies gewezen had, elke vermelding van het Huis van Oranje uit zijn tekst geschrapt had, maar wat hij onder ogen gekregen had, was hem genoeg en op zaterdagmorgen ging hij Homan meedelen dat hij zich als lid van het Nationaal Comité terugtrok.

Die mededeling was voor Homan, de Quay en Reinink, die die zaterdagochtend samen zaten te overleggen, teleurstellend, maar toch niet in alle opzichten: niet zonder innerlijke twijfel hadden zij zich op het contact met de politieke leiders ingelaten, de besprekingen hadden bijna twee weken geduurd en wat was er de avond tevoren uit geresulteerd? Een persbericht waar niemand een touw aan zou kunnen vastknopen. Dat kwam er van als je met 'het oude politieke zoodje' (Colijns formulering) in zee ging! Nu verder gaan zonder de anti-revolutionair? Dat was alleszins mogelijk, maar voor Homan, de Quay en Reinink was de mededeling van Donner dat *hij* zich terugtrok, voldoende aanleiding om er, zonder overleg met het Politiek Convent, het bijltje bij neer te leggen.

Met Donners hulp stelden zij een brief aan *Generalkommissar* Schmidt op, waarin zij aan deze berichtten dat de 'Nederlandse Unie' niet zou doorgaan. Homan bracht die brief weg en nam vervolgens de trein naar huis. Het trof hem pijnlijk dat hij aan elk station dat hij passeerde, kon zien hoe druk zijn brochure *Aanpakken!* verkocht werd (in totaal gingen meer dan dertigduizend exemplaren van de hand). En hij die die 'hartekreet' geslaakt had, keerde nu naar Groningen terug, onverrichterzake.

De tweede aanloop

De Quay had over de stap die hij eind juni samen met Einthoven, Homan en Reinink bij Schmidt ondernomen had en over het verdere contact met de voormannen der zes grote democratische partijen het college van secretarissen-generaal regelmatig ingelicht. Had het college niet veel vertrouwen in het contact met die voormannen? Voorzitter Snouck Hurgronje uitte zich in die tijd tegen een bezoeker zo negatief dat deze vastlegde dat Snouck 'van politiek partijgeknoei niets meer (moest) hebben.'¹ Hij en zijn ambtgenoten vonden het met dat al, naar wij aannemen, hoogst onaangenaam dat er in den lande geen enkel tegenwicht tegen de NSB en het Nationaal Front

¹ J. N. Breunese: Dagboek, 25 juli 1940.